

פרפראות

פאר

פרשת תצוה זכור תש"פ

ציץ פתוחי

חותם מכוון

לאנשים של

צורה הם

פרפראות פאר

ציץ פתוחי חותם מכוון לאנשים של צורה הם

עמוד ח

עמוד א מפתח נושאים תצוה זכור תש"פ

עמוד ז

ציץ פתוחי חותם מכוון לאנשים של צורה הם
גודל מצוות כיבוד אב ואם למידים מישפה
אבנו של בנימין דייקא

עמוד ח

ועשית את מעיל האפוד כליל תכלת מכוון
לטלית שכולה תכלת

עמוד ט

מעשה נורא בהרה"ק ר' יחיאל מאיר
מגאסטינין איך שביאר לדברי רש"י
ביאור הפלא ופלא במסירות הנפש שהיה
לשאל ליטול חלק בקבלת התורה מרצון
מלה בסלע משתוקא בתרין מכוון לשאול
באחת דוד בשתיים

עמוד י

ביאור העקידה בהבדל בין שאול לדוד וביאור
שאול באחת דוד בשתיים
תכונותיו של היין

עמוד יא

ההבדל בין השפעת היין על זקנים והשפעת
היין על צעירים ולמה

עמוד יב

ביאור במה שאמר רבי ומה שענה אותו רבי
חייא

עמוד ב

עד כמה נקרא השמן זך ללא שמרים שיש
לעסוק בתורה בלי שמרים
מה ששמע המהרש"א בדרך צחות כי שמונה
בשמינית הוא ס"ד ולא ס"ג

עמוד ג

רמז להטבת נרות השבת ע"י הגברים ע"ד בעל
הטורים

אם הייתי צריך לאכילה הייתי נותן מנורה
סמוך לשולחן כנוהג שבעולם

ונשמע קולו מכוון לדבריו נשמעים

מה שלמידים מהכתוב חרש נחושת מכפר על
מה שלמידים ממצחך נחושה

עמוד ד

ביאור נאה למה למידים כפרה לעזות מצח
מנחושת קרנות המזבח דייקא

עמוד ה

בגד המביא קדושה יש לעשותו מתחילה
בקדושה

ביאור הכונה "פיתוחי חותם" שנאמרו בציץ

עמוד ו

לפטור את כל העולם מן הדין הוא ק"ו
שלמידים מציץ

מבואר, שהלומד תורה צריך שיהיה בו קצת גאווה,

ויקשה לדברי האוה"ח הק'

שאומר, כי לימוד תורה שיש בו גאווה אלה הם שמריה, ואין זה שמן זית "זך", ומדבריו למדנו כי דבר זה מעכב את הגאולה, והרי אמרו חכמינו ז"ל כי ת"ח צריך שיהיה בו אחד משמונה בשמינית,

ביאור זך בדברי האוה"ח הק'

איתא במשנה (בבא מציעא מ' ע"א), ר"י אומר, אף המוכר שמן מזוקק לחבירו כל ימות השנה הלוקח מקבל עליו לוג ומחצה שמרים למאה, ואין כאן אונאה, ונקרא שמן מזוקק,

בואו ונחשוב חשבונו של שמן מזוקק

צא וחשוב, כאשר תחלק מאה לוג, לשמנה חלקים, הרי הם שנים עשר וחצי לוג,

וכאשר תחלק שנים עשר וחצי לוג, לשמנה חלקים, הרי הם, כאחד וחצי לוג,

אמור מעתה, כי לוג ומחצה שמרים הם אחד משמונה בשמינית במאה לוג, ולפי דברי המשנה כשיש אחד וחצי לוג שמרים במאה לוג הרי זה עדיין נחשב לשמן מזוקק והיינו, זך,

מבואר, שתלמיד חכם שצריך שיהיה בו אחד משמונה בשמינית, שהם אחד חלקי ששים וארבע למאה, אין זה נחשב לשמן שאינו זך, ולתורה שאינה זכה ללא שמרים, ולכן אין כאן בית מיחוש לעיכוב הגאולה, שנזכה שתבוא במהרה בימינו אמן.

* * * * *

מה ששמע המהרש"א בדרך צחות כי שמונה בשמינית הוא ס"ד ולא ס"ג

איתא בגמרא (סוטה ה' ע"א), כל אדם שיש בו גסות הרוח וכו' וכו', ות"ח צריך שיהיה בו אחד משמונה בשמינית, ע"כ,

כתב המהרש"א (סוטה ה' ע"א ד"ה ת"ח צריך), ובדרך צחות שמעתי, שמנה בשמינית הוא חלק

עד כמה נקרא השמן זך ללא שמרים שיש לעסוק בתורה בלי שמרים

כתיב (שמות כ"ז כ'), "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך",

כתב ה"אור החיים" הק', בדרך רמז יתבאר הכתוב, על דרך מאמר, הובא בספר זוהר חדש (בראשית ח'), כי ד' גלויות של ישראל, כל אחד מהם נגאלו ממנו בזכות אחד,

גאולתם של ארבעת הגלויות בזכותם של

גלות הראשון נגאלו בזכות אברהם אבינו

גלות השני, נגאלו בזכות יצחק,

גלות השלישי בזכות יעקב,

והגלות הרביעי תלוי בזכות משה,

ולזה נתארך הגלות, כי כל עוד שאין עוסקים בתורה ובמצות, אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה,

וזה הוא שרמז הכתוב כאן, באומרו ואתה תצוה את בני ישראל, (תצוה הוא לשון גאולה) על דרך (תהלים צ"א י"א), "כי מלאכיו יצוה לך" או על דרך אומרם ז"ל אין צו אלא מלכות, כי הוא ימלוך עלינו לעתיד, ותנאי הוא הדבר שיעסקו ישראל בתורה, וזה הוא אומרו ויקחו אליך שמן זית זך, ירמוז אל התורה שנמשלה לשמן, מה שמן מאיר לעולם כך התורה (דב"ר ז א), והם דברי הזוהר שכתבנו בסמוך,

כתב עוד האוה"ח הקדוש

ודקדק לומר, "זך", שצריכין לעסוק בתורה, לשמה בלי שמרים, שהם לקנתר חס ושלוש, או להתגדל וכדומה, ואלה הם שמריה, עכ"ל האור החיים הק',

מבואר, שלימוד תורה ע"מ להתגדל ה"ז תורה עם שמרים, ויש בה כדי לעכב את הגאולה ר"ל,

דברי האוה"ח יקשו ממאמר חז"ל

איתא בגמרא (סוטה ה' ע"א), כל אדם שיש בו גסות הרוח וכו' וכו', ות"ח צריך שיהיה בו אחד משמונה בשמינית, ע"כ,

ביאור דברי התוספות הייתי נותן
מנורה סמוך לשולחן כנוהג שבעולם

איתא בגמרא (יומא ע"ד ע"ב) אינו דומה מי שרואה ואוכל למי שאינו רואה ואוכל, אמר רב יוסף מכאן רמז לסומין שאוכלין ואין שבעין,

מבואר א"כ, דנוהג שבעולם הוא, לקרב המנורה לשולחן, שיהיה רואה ואוכל, שיהיה שבע מאכילתו, ולזה כוונת התוס' באמרם, אם הייתי צריך לאכילה, הייתי נותן מנורה סמוך לשולחן, כנוהג שבעולם.

* * * * *

ונשמע קולו מכוון לדבריו נשמעים

כתיב (שמות כ"ח ל"ה) "ונשמע קולו, בבואו אל הקודש",

איתא בגמרא (ברכות ו' ע"ב) אמר רבי חלבו אמר רב הונא כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין,

אפשר לפרש הפסוק, ונשמע קולו, מתי דבריו נשמעים, בבואו אל הקודש, כלומר כשיש בו יראת שמים.

* * * * *

מה שלמידים מהכתוב חרש נחושת
מכפר על מה שלמידים ממצחך נחושה

כתיב (שמות כ"ז ב') "ועשית קרנתיו על ארבע פנתיו ממנו תהיין קרנתיו וצפית אתו נחשת", כתב רש"י לכפר על עזות מצח, דכתיב (ישעיה מ"ח ד'), ומצחך נחושה, ע"כ

לא ישנה אדם מאומנות אבותיו למידים
מהכתוב חרש נחושת

איתא בגמרא (ערכין ט"ז ב'), אמר רבי יוחנן מנין שלא ישנה אדם מאומנותו ומאומנות אבותיו, שנאמר (מלכים א פרק ז' י"ג) "וישלח המלך שלמה ויקח את חירם מצר, בן אשה אלמנה הוא ממטה נפתלי ואביו איש צרי חרש נחשת, וימלא את החכמה ואת התבונה ואת הדעת לעשות כל מלאכה בנחשת, ויבוא אל המלך שלמה ויעש את כל מלאכתו",

ס"ד (אחד חלקי 64) ואז לא יגיע לחלק אחד מג"ס שהוא גס הרוח, עכ"ל המהרש"א.

* * * * *

רמז להטבת נרות השבת ע"י
הגברים ע"ד בעל הטורים

כתיב (שמות כ"ז כ') "ואתה תצוה את בני ישראל",

כתב ה"בעל הטורים", "תצוה" בגימטריא נשים צוה, חשבונא דדין כחשבונא דדין שהם 501, רמז להדלקת הנר לנשים חובה בשבת, עכ"ל בעל הטורים,

רמז בכתוב להטבת הנרות ע"י הגברים

אפשר לומר כי המשך הפסוק "את" כל אתין שבתורה רבויין הם, "את בני ישראל" בא לרבות ולרמז, את לרבות הגברים, שעליהם ליטול חלק בהדלקת הנרות, ומכאן רמז למנהג ישראל, להיות כל איש חורך בביתו את הנרות.

* * * * *

אם הייתי צריך לאכילה הייתי נותן
מנורה סמוך לשולחן כנוהג שבעולם

איתא בגמרא (מנחות פ"ו ע"ב) "שלחן בצפון ומנורה בדרום", א"ר זריקא אמר ר' אלעזר לא לאכילה אני צריך, ולא לאורה אני צריך, ע"כ,

רש"י מבאר לא לאורה אני צריך

כתב רש"י, שלחן בצפון ומנורה בדרום, והמזבח בינתיים, לידע שלא לאורה אני צריך, ע"כ,

תוס' מבאר בכונת רש"י לא לאכילה ולא לאורה

כתבו התוספות, (מנחות פ"ו ע"ב ד"ה לא לאכילה אני צריך), ופי' הקונט' עיקר, דדייק, מדשולחן בצפון ומנורה בדרום ומזבח היה באמצע, שמע מינה, לא לאורה אני צריך ולא לאכילה, דאם הייתי צריך, הייתי נותן מנורה סמוך לשולחן, כנוהג שבעולם, עכ"ל התוספות,

אך אם דבק באומנות אבותיו, בכך יש לו הוכחה דלאו ממזר הוא,

* * * * *

ביאור נאה למה למידים כפרה לעזות מצח מנחושת קרנות המזבח דייקא

כתיב (שמות כ"ז ב') "ועשית קרנתיו על ארבע פנתיו ממנו תהיין קרנתיו, וצפית אתו נחשת", כתב רש"י, **לכפר על עזות מצח**, דכתיב (ישעיה מ"ח ד') ומצחך נחושה, ע"כ

יש לברר הלא כמה דברים נעשו מנחושת, ולמה למידים מנחושת של קרנות המזבח דייקא,

יש לבאר, **כתיב** (מלכים א פרק ב פסוק כח) והשמועה באה עד יואב, כי יואב נטה אחרי אדניה ואחרי אבשלום לא נטה, וינס יואב אל אהל ה' ויחזק בקרנות המזבח,

איתא בגמרא (יומא פ"ה ע"א), **כתיב** (שמות כ"א י"ד) "וכי יזד איש על רעהו להרגו בערמה מעם מזבחי תקחנו למות", מעם מזבחי ולא מעל מזבחי, כהן שנאחו בקרנות המזבח, אין מפסיקין אותו,

מבואר, כי יואב נאחו בקרנות המזבח, בשעה שברח משלמה המלך כדי שלא יהרגהו, (עיין בגמרא מכות י"ב במה טעה יואב),

איתא בגמרא (סנהדרין ק"ה א') **חוצפא, אפילו כלפי שמיא מהני**. ואיתא בירושלמי (תענית פרק ב' הלכה א) **חציפא נצח לכשירא**,

מבואר, דיש וע"י עזות יכול האדם להיטיב עמו, כמו שמצינו אצל יואב שבא להציל עצמו ונאחו בקרנות המזבח, וגם הכהן שהרג ע"י שנאחו בקרנות המזבח בידו להיטיב עמו, ואע"פ שעז פנים לגיהנם, הרי מצינו שהנאחו בקרנות המזבח אפילו כלפי שמיא מהניא, והרי זה מכפר על עזות מצח שבו, ולפיכך ילפינן מנחושת של קרנות המזבח, דמכפר על עזות מצח.

* * * * *

כתב הרד"ק (מלכים א פרק ז פסוק יד), ורבותינו ז"ל סמכו מזה כי חייב אדם להתעסק באומנות אביו, דלפיכך הזכיר הכתוב "אביו" כי גם כן הוא היה אומן ובנו למד אומנתו,

ופירושו עוד, כי החכמה והתבונה והדעת, הנצרכים אל המלאכה, בא לו מכח אביו, (עיין מהרש"א ערכין ט"ז ב')

מבואר, שאומנות הבן בא לו מכח האב,

ביאור בכסף מטהר ממזרים מהרבי ר' העשיל ומביאו הבן יהודע

כתב בספר "חנוכת התורה" מהרבי ר' העשיל **מקראקא זי"ע**, (קונטרס אחרון אות כ"ג סעיף ג'), **איתא בגמרא** (קידושין ע"א ע"א) אמר רבי יהושע בן לוי כסף מטהר ממזרים,

אמר רבינו הגאון ז"ל, דהנה אמרו חז"ל (עיין בבא מציעא פ"ג) מדחציף כולי האי שמע מינה ממזר הוא, ואם כן מן החציפות שלו אנו מכירים שהוא ממזר, אך אם החצוף הוא עשיר, יש לו תירוץ על החציפות שלו, כי כך דרכו של עשיר, כי "עשיר יענה עזות" (משלי י"ח כ"ג), וזה שאמרו "כסף וזהב מטהר ממזרים" שאין אומרים עליו שהוא ממזר כי כספו מטהרו" ע"כ מהרבי ר' העשיל,

כתב בספר "בן יהודע" (קידושין דף ע"א ע"א), **שמעתי בשם רבני אשכנז ז"ל**, דאדם עז פנים סימן שהוא ממזר, וכן אמרו מדחציף כולי האי שמע מינה ממזר הוא, אך אם זה החצוף הוא עשיר, אבד סימן זה, דיאמרו מחמת עושרו הוא עז, דכתיב [משלי י"ח כ"ג] "ועשיר יענה עזות", נמצא כסף מטהר ממזרים ומחפה עליהם, עד כאן שמעתי,

יש לבאר כי מטעם זה נחשת מכפר על עזות מצח

בדרך זו נראה לי לבאר, מה שאמרו כי הנחושת מכפר על עזות מצח דכתיב "ומצחך נחושה", וכתיב (ירמיהו ג' ג') **ומצח אשה וכו'** ואמרו ז"ל מדחציף כולי האי ש"מ ממזר הוא, אבל אם החצוף עוסק באומנות שעסק אביו, וגם יש בו החכמה והתבונה והדעת שבמלאכה, **הוא מכח אביו**, הרי בכך יש לו הוכחה שהוא אינו ממזר והלך החבל אחר הדלי,

מבואר, דע"י שדבק באומנות אביו שלמידים מהכתוב **חרש נחושת**, מכפר על מה שנאמר **מצחך נחושה, ומצח אשה וכו'**, ומדחציף וכו'

בגד המביא קדושה יש לעשותו מתחילה בקדושה

כתיב (שמות כ"ח ב'), "ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך **"לכבוד ולתפארת"**,

כתיב (שמות כ"ח ג'), "ועשו את בגדי אהרן **"לקדשו"** לכהנו ליו",

דיוק בשינוי בלשון הכתוב

יש לדייק, כתוב אחד אומר, כי מטרת הבגדים של הכהן, היה **לכבוד ולתפארת**, וכתוב אחד אומר, כי מטרת הבגדים היה **לקדשו**, עוד **יש לדייק**, כתוב אחד אומר **למשה ועשית**, וכתוב אחד אומר **לחכמי לב ועשו**,

הבגד גורם לאדם לנהוג בקדושה

יש לומר, דרמוז יש כאן, שבגד האדם יש בו כדי לגרום לקדושה, ע"י שהאדם לובש בגדים, שהם **לכבוד ולתפארת**, בגדים אלו מחייבים אותנו לנהוג באופן של **קדושה**, שאינו יכול להתנהג כשאר בני אדם שאינם לובשים בגדי כבוד.

או יש לומר כי בגד העשוי לקדושה צריך להיעשות מתחילתו בקדושה ע"ד כמה גדולים מעשי חייא

איתא בגמרא (בבא מציעא פ"ה ע"ב), אמר ליה רבי חייא לרבי חנינא, בהדי דידי קא מינצית, דעבדי לתורה דלא תשתכח מישראל, מאי עבידנא, אזלינא ו**שדינא כיתנא**, (זורע אני זרעוני פשתן) ו**גדילנא נישבי**, (וקולע ממנו רשתות ומכמורות) ו**ציידנא טבי**, (ואני צד צביים), ומאכילנא בשרייהו ליתמי, (ומאכיל את בשרם ליתומים), ו**אריכנא מגילתא**, (ומתקן אני מעורותיהם קלפיים) ו**כתבנא חמשה חומשי**, וסליקנא למתא, ומקרינא חמשה ינוקי בחמשה חומשי, ומתנינא שיתא ינוקי שיתא סדרי, היינו דאמר רבי **כמה גדולים מעשי חייא**,

ומקשה המהרש"א, למה עשה כן רבי חייא, שגידל פשתן, וקולע רשתות לצוד בהם צביים, לעבד עורותיהם לכתובת התורה, ולא היה לוקח ממוכר העורות,

ומבאר המהרש"א, שמוכר העורות כונתו לממון ולא לשם שמים, ודבר העשוי לשרת

בקודש כגון לימוד התורה, צריך שלא יתערב דבר שלא לשם שמים,

ואף **אנו נאמר**, כי התורה אמרה, שבגדים העשויים לבגדי כהונה לשרת בקודש, היו הבגדים צריכים **ליעשות בקדושה יתירה**, ולזה **רמז הכתוב "ועשו"** את בגדי אהרן **לקדשו** לכהנו לי שהוא לעתיד, כי **עשיית** בגד העשוי לקדושה צריך להיות מתחילתו ממש כלומר משעת הצווי, בקדושה,

וגם **עשית** בגדי קדש, שהם הבגדים לאהרון הכהן

בגד האבנט הוא להביא קדושה

כתיב (שמות כ"ח מ') "ולבני אהרן תעשה כתנת ועשית להם **אבנטים** ומגבעות תעשה להם לכבוד ולתפארת",

כתיב (ויקרא ח' ז') "ויתן עליו את **הכתנת ויחגר אתו באבנט**, וילבש אתו את המעיל, ויתן עליו את האפד, ויחגר אתו בחשב האפד, ויאפד לו בו,

איתא בגמרא (ערכין דף טז עמוד א), למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפרשת קרבנות, לומר לך, מה קרבנות מכפרין, אף בגדי כהונה מכפרין, אבנט מכפרת על הרהור הלב, אהיכא דאיתיה, **דכתיב**, (שמות כ"ח ל') והיה על לב אהרן,

איתא בשו"ע סי' צ"א, כי חגורת האבנט, הוא **לחלק** בין שני חלקי גופו של אדם, וכן נפסק,

מבואר כי חגירת בגד האבנט הוא להביא קדושה באדם,

גם **רמז נאה יש בפסוק** (בויקרא ח' ז'), **במסורה**, פסוק זה הוא, **חצי התורה בפסוקים**, בפסוק האומר **ויחגור אותו באבנט**, מחלק בין שני חלקי התורה, ומוכח **דהאבנט לחלק יצא**,

* * * * *

ביאור הכונה "פיתוחי חותם" שנאמרו בניץ

כתיב (שמות כ"ח ל"ו), "ועשית **ציץ** זהב טהור ופתחת עליו **פתוחי חתם** קדש לה",

להתפלל, ועייז יכול אני לפוטרים, מאותו דין של תפילה, משום ששיכורים הם, ושיכור אסור בתפילה.

יש לפרש מן הדין הוא הקל וחומר שאין להסיח דעת

גם אפשר לפרש, שכאשר אמר רבי שמעון בר יוחאי, יכול אני לפטור את כל העולם כולו, מן הדין, כוונתו יכול לפטור את מה שלמידים מן הדין, דהיינו מהקל וחומר, הנקרא בלשון חז"ל דין,

איתא בגמרא (שבת י"ב ע"א) חייב אדם למשמש בתפילין כל שעה ושעה, "קל וחומר מציץ", מה ציץ שאין בו אלא אזכרה אחת, אמרה תורה והיה על מצחו תמיד, שלא יסיח דעתו ממנו, תפילין שיש בהן אזכרות הרבה על אחת כמה וכמה, ע"כ,

מבואר, שלמידין מק"ו, שאין להסיח דעת, אלא יש לכוון בתפילין וממילא בתפילה, כאומרז"ל, (ברכות יד ע"ב) כל הקורא קריאת שמע בלא תפילין, וכו',

לפי"ז אפשר לפרש, מה שאמר "לפטור מן הדין" והובא לעיל הפירוש ממה שלא כווננו בתפלתם,

א"כ הרי הוא פוטרים, ממה שלמדו "מן הדין", כלומר, מהק"ו מציץ, שאסור להסיח דעת, וזהו "לפטור מן הדין"

ע"פ דרכנו יש לבאר דברי המשורר, נשאת ציץ נזר הקודש חבוש על ראשך פארך

נשאת, הוא קל וחומר, ע"ד נשא קל וחומר בעצמו (שבת ל"א ועוד)

ציץ נזר הקודש, זהו הק"ו מציץ,

חבוש על ראשך פארך, הם התפילין,

ומכיוון ורשב"י קיים בעצמו, אותו ק"ו, שלא הסיח דעתו בתפילה, כמאמר המשורר, לפיכך

היה יכול לפטור כל העולם, מאותו דין, כלומר מאותו ק"ו, שאינם יכולין לכוין בתפילתם,

* * * * *

אפשר לבאר, הלשון "פתוחי חותם", דאופן עשיית חותמת הוא, עיי שעושים את הכתב הפוך, וכשהופכים את החותמת הכתב יוצא ישר, וכך יוצא שהכתב נקרא ישר והפוך, כמו כן ציץ נקרא ישר והפוך, ולכן כתוב **בציץ** ופתחת עליו **פתוחי חתם**, שהציץ והחותם שוים.

* * * * *

לפטור את כל העולם מן הדין הוא ק"ו שלמידים מציץ

איתא בגמרא, (סוכה מ"ה ע"ב) אמר חזקיה, אמר רבי ירמיה, משום רבי שמעון בן יוחאי, יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין, מיום שנבראתי עד עתה, ע"כ,

כתב רש"י (סוכה מ"ה ע"ב), לפטור - בזכותי אני סובל כל עונותיכם, ופוטרו מן הדין,

איתא בגמרא (עירובין ס"ה ע"א), אמר רב ששת משום רבי אלעזר בן עזריה, יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שחרב בית המקדש ועד עכשיו, שנאמר, (ישעיה נ"א כ"א) "לכן שמעי נא זאת ענייה ושכורת ולא מיין וכו' וכו', מאי יכולני לפטור דקאמר מדין תפלה, ע"כ,

כתב רש"י, יכולני לפטור - לטעון על כל ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, דבר שיפטרו כולן מדינא לעתיד לבוא, לומר שהן שיכורים ואין נתפשין על עונם, מדין תפלה - אם דנין אותן על שלא היו מתפללין בכוונה, יכול אני לפוטרו, ע"כ,

יש לפרש מן הדין הם דיני תפילה שלמידים מחנה

כתיב (שמואל א' פרק א' יג), "וחנה היא מדברת על לבה רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע ויחשבה עלי לשכרה",

איתא בגמרא (ברכות ל"א ע"א), אמר רב המנונא כמה הלכתא גברותא איכא למשמע מהני קראי דחנה, וחנה היא מדברת על לבה, מכאן למתפלל צריך שיכוין לבו, ויחשבה עלי לשכרה - מכאן, ששכור אסור להתפלל, ע"כ,

אפשר לפרש לפטור מן הדין, הוא אותו הדין, שמתפלל צריך שיכוין, ובשכרותו אסור

ציץ פתוחי חותם מכוון לאנשים של צורה הם

איתא בגמרא (מועד קטן ט' ע"א), רבי יונתן בן עסמי ורבי יהודה בן גרים תנו פרשת נדרים **בי רבי שמעון בן יוחי**, איפטור מיניה באורתא,

לצפרא הדור וקא מפטרי מיניה וכו', אמר ליה רשב"י לבריה, **בני אדם הללו אנשים של צורה הם**, זיל גביהון דליברכוך וכו',

אמרו ליה מאי בעית הכא, אמר להו דאמר לי אבא זיל גביהו דליברכוך, אמרו ליה, יהא רעוא דתזרע ולא תחצד, תעייל ולא תיפוק, תיפוק ולא תעייל, ליחרוב ביתך וליתוב אושפיזך, לבלבל פתורך, ולא תחזי שתא חדתא,

כי אתא לגבי אבוה, אמר ליה, לא מבעיא דברוכי לא בירכוך, אבל צעורי צעורן, אמר ליה, מאי אמרו לך, הכי והכי אמרו לי,

אמר ליה, הנך כולהו ברכתא נינהו, **תזרע ולא תחצד**, תוליד בניס ולא ימותו, **תעייל ולא תיפוק**, תעייל כלתא ולא לימותו בנך דליפקון, **תיפוק ולא תעייל**, תוליד בנתא ולא ימותו גוברייהו וליהדרו לותיך, **ליחרוב ביתך וליתוב אושפיזך**, דהאי עלמא אושפיזך, וההיא עלמא ביתא, דכתיב קרבם בתימו לעולם, אל תקרי קרבם אלא קברם,

לבלבל פתורך, בבני ובנתא, **ולא תיחזי שתא חדתא**, דלא תמות אנתך, ולא תנסב אינתתא אחריתי, ע"כ,

ביאור הדבר שאמר הברכה בלשון הפוכה

כתב המהרש"א, וז"ל, ושמעתי עוד בזה, שעשו כן כדי שיבא לאביו ויפרשו לו כוונתם לברכה, **ותחול הברכה עליו גם מאביו**,

ביאור אנשים של צורה בדרך צחות

כידוע, כאשר אדם רוצה לעשות צורת דבר, כלומר, חותמת שתחתום הצורה, הוא צריך

לחרוט באופן הפוך, בכדי שכאשר יעלה הצורה על הנייר בהפוך, אז זה ייצא ישר,

אפשר לומר, כי זה מה שרמז רשב"י לבנו, בני אדם הללו אנשים של צורה הם, כלומר, הם

יברכו אותך, כפי שעושים צורה כלומר חותם, שעשייתו בצורה הפוכה, ובכדי שתצא לפועל יש להפכה, ובכך רמז לבנו כי כך תהיה ברכתם, באופן הפוך, ואז תבוא אלי, ואבאר לך כונתו, כפירוש המהרש"א.

* * * * *

גודל מצוות כיבוד אב ואם למידים מישפה אבנו של בנימין דייקא

איתא בגמרא, (ירושלמי קדושין כ' ע"א, בבלי קידושין ל"א ע"א), **עד איכן הוא כיבוד אב ואם**, אמר להן, ולי אתם שואלין, לכו שאלו לדמה בן נתינה, דמה בן נתינה, ראש פטר בולי הוה, (שר העיר וראש שרי החייל) א"ר חזקיה, **הגוי האשקלוני** היה ראש כל פטר בולי,

פעם אחת, אבדה **ישפה של בנימין**, אמרין מאן דאית ליה טבא דכוותה, אמרין, דאית לדמה בן נתינה, אזלו לגביה, ופסקו ליה עמיה, במאה דינרין, (פסקו לו מאה דינרים בשכרו)

סליק בעא מייתיתא להון, ואשכח לאבוי דמך, אית דאמרין מפתחא דתיבותא הוה יהיב גוא אצבעיה דאבוה, ואית דאמרין ריגליה הוות פשוטא על תיבותא, (כשעלה ורצה לתיתה להם, מצא שאביו ישן, יש אומרים שמפתח התיבה היה נתון על אצבעו של אביו, ויש אומרים שרגלו של אביו היתה מונחת על התיבה),

נחת לגביהון, אמר לון לא יכילית מייתיתא לכון, אמרין, דלמא דהוא בעי פריטין טובן, אסקיניה למאתים, אסקיניה לאלף, (אמרו שמא התחרט ומבקש יותר שכר העלו שכרו לאלף זוז),

כיון דאיתיעיר אביו מן שינתיה, סלק ואייתיתא להון, בעו מיתן ליה כדפסקו לה לאחרייא, ולא קביל, (כשהתעורר אביו בא להביא להם האבן, וביקשו לשלם שכרו כפי שקבעו בסוף ולא קיבל), אמר, מה אנא מזבנא לכון איקרא דאבהתי בפריטין (אמכור את כבודו של אבי בכסף)

איני נהנה מכיבוד אבותיי כלום, מה פרע לו הקב"ה שכר אמר רבי יוסי בי רבי בון, בו בלילה ילדה פרתו אדומה ושקלו לו ישראל משקלה זהב, ושקלוה,

מבואר א"כ שלימוד גודל מצוות כיבוד אב ואם למידים מאותו גוי אשקלוני, דמא בן נתינה,

כתיב (שמות כ"ח ל"א) "ועשית את מעיל האפוד כליל תכלת,

יש לרמז למעשי קרח

מבואר, שקרח חלק על **הכהונה**, ומסימני ה**כהונה** הם בגדי כהונה, ולקח מאתים וחמישים איש, **והלבישן טליתות שכולן תכלת**. לסימן שבא לחלוק על ה**כהונה**, שאחד מסימניה הוא **מעיל האפוד כליל תכלת**, כלומר בגד **שכולו תכלת**, באו ועמדו לפני משה. אמרו לו טלית שכולה של תכלת חייבת בציצית או פטורה. אמר להם חייבת. התחילו לשחק עליו, אפשר טלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פוטרה, זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה, (רש"י במדבר ט"ז א')

ובכך פתח בדברי לשון הרע על משה ואהרון, וקרח שפיקח היה, לקח בגד **שכולו תכלת** לרמז הבגד כליל תכלת שהוא **המעיל**, שיכפר על עון **לשון הרע** שלו,

ובכך מבואר הכתוב (במדבר ט"ז ל"ד), "וכל ישראל אשר סביבתיים **נסו לקולם** כי אמרו פן תבלענו הארץ", כלומר שלא רצו לשמוע את **הדבר שבקול** שהוא **הלשון הרע**, כדאיתא בגמרא,

וגם מבואר הכתוב (במדבר ט"ז ל"ה) "ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמשים ומאתים איש מקריבי הקטרת", למ"ד קטורת מכפרת על לשון הרע

כדאיתא בגמרא (ערכין ט"ז ע"א), למדנו **לקטרת שמכפרת**, דכתיב, ויתן את הקטרת ויכפר על העם, ותנא דבי רבי ישמעאל, **על מה קטרת מכפרת, על לשון הרע**, אמר הקדוש ברוך הוא, יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי, ע"כ,

מבואר, שגם רצו לכפר על לשון הרע שלהם **ע"י קטורת**, אך מאת ה' יצאה האש ותאכל את החמשים ומאתים איש מקריבי הקטרת",

וכך יש לרמז הכתובים (כ"ח ל"א) ועשית את מעיל האפוד כליל תכלת, והיה פי ראשו בתוכו שפה יהיה לפיו, ופירשו בו שהאדם צריך לעשות **שפה לפיו** שלא לדבר את מה שאינו ובעיקר לשון הרע, וזה מרומז **במעיל** שלא יצטרך לכפרה.

* * * * *

וכי גודל מצוות כיבוד אב ואם למידיים מגוי אשקלוני אלא צ"ל שהלימוד מאבן החושן של בנימין

איתא בגמרא (קידושין ל:) תנו רבנן שלשה שותפין הן באדם, הקדוש ברוך הוא ואביו ואמו, בזמן שאדם **מכבד את אביו ואת אמו**, אמר הקדוש ברוך הוא מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכבדוני. **ואיתא בגמרא** (נדה ל"א ע"א), רוח ונשמה הוא חלק הקב"ה, והגוף הוא חלק **אב ואם** ע"כ.

הכבוד הגדול לאב ואם כשאין רמה שולטת בחלקם

והנה כאשר אדם הולך לבית עולמו, נוטל הקב"ה את הנשמה שהיא חלקו, אבל הגוף שהוא חלק אביו ואמו, הולך למקום עפר רמה ותולעה. אך, בצדיק גמור שאין רמה שולטת בגופו שהוא החלק של אביו ואמו, אין לך **כיבוד אב ואם גדול מזה**, שחלקם נותר שלם ללא רמה ותולעה,

איתא בגמרא (בבא בתרא דף יז ע"א) שבעה לא שלט בהן רמה ותולעה, ואלו הן: אברהם, יצחק ויעקב, משה, אהרן ומרים, **ובנימין בן יעקב**.

איתא במדרש (תצוה כ"ח כ') ישפה אבנו של בנימין, ע"כ,

ומכיון שבבנימין, שהיה ישפה האבן שלו, ובו לא שלטה רימה, א"כ זכה ל**כיבוד אב ואם הגדול ביותר**, ולכן למדו **עד היכן כיבוד אב ואם**, דוקא ברכישת אבן ישפה של בנימין, **מבואר א"כ**, דגודל המצווה של כיבוד אב ואם, למידיים ממי שזכה לקיים מצווה זו, באין דומה לו.

* * * * *

ועשית את מעיל האפוד כליל תכלת מכון לטלית שכולה תכלת

כתיב (שמות כ"ח ד') "ואלה הבגדים אשר יעשו חשן ואפוד ומעיל וכתנת תשבץ מצנפת ואבנט ועשו בגדי קדש לאהרן ואחיה ולבניו לכהנו לי,

איתא בגמרא (ערכין דף טז עמוד א), למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפרשת קרבנות, לומר לך, מה קרבנות מכפרין, אף בגדי כהונה מכפרין, **מעיל מכפר על לשון הרע**, אמר הקדוש ברוך הוא: **יבא דבר שבקול ויכפר על מעשה הקול**,

מעשה נורא בהרה"ק ר' יחיאל מאיר מגאסטינין איך שביאר לדברי רש"י

בספר שיח שרפי קודש (פרשת תצוה), עה"פ (שמות כ"ח ד') "ואלה הבגדים וכו' ואפוד",

כתב רש"י, לא שמעתי וכו' ולבי אומר לי וכו' כמין סינר שחוגרות השרות כשרוכבות על הסוסים,

מעשה שהיה, הצדיק הקדוש הר"ר יחיאל מאיר מגאסטינין זצ"ל, פעם אחת פגע אשה אחת בבגדי פריצות, ותיכף ברח לחדרו ובכה מאוד על מה שאירע לו פתאום לראות בבגדי פריצות,

אך ניחם את נפשו, עם מאמר רש"י ז"ל פי תצוה, האפד עשוי כמין סינר של שרות רוכבות על סוסים, איך ראה רש"י הקדוש סינר של שרות, אלא מוכח מזה שהי' רש"י הקדוש הולך פ"א דרך הרחוב ופתאום בא כנגדו שרות רוכבות על סוסים וראה את הסינר, והי' מתאונן מאוד ע"ז. אך אח"כ כשבא לפרשת האפוד, נזכר א"ע בהסינר, ובודאי האפוד עשוי כמין הסינר הזה, ועיי"ז ניחם גם הה"ק מגאסטינין זי"ע את נפשו, בטח בא הדבר הזה כנגדו, לתקן איזה ענין, והבן גודל קדושתם. ע"כ,

* * * * *

ביאור הפלא ופלא במסירות הנפש שהיה לשאול ליטול חלק בקבלת התורה מרצון

איתא בגמרא (שבת פ"ח ע"א) אמר רבא אף על פי כן הדור קבלוה בימי אחשורוש, ופרש"י מאהבת הנס שנעשה להם, איתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק מ"ט) המדבר בענין שאול המלך שחמל על אגג, ומצינו שם על הגליון, ביאור הפלא פלא מבעל שבט מוסר בפירושו על פרדר"א, הנקרא, "ולא עוד אלא",

בד"ה והענין עצמו, כתב וז"ל, יכולים לומר באופן זה,

שידע שאול ואנשיו שהיו עתידין לעונש בהיותם חומלים על אגג, ועכ"ז לא חשו עליהם, לתועלותם של ישראל, שישאר המן

מזרע הרשע הזה של עמלק, כדי שייצור לישראל, ויקבלו את התורה מרצון, שעד עתה היתה בידם רפויה בהיותה מקובלת על צד האונס,

ובהיות כוונת שאול כן, מיד בבואו מן המלחמה, ובא שמואל אליו, אמר שאול לשמואל, ברוך אתה להי' הקימתי את דבר ה', דקשה, למה משקר, אלא רצה לרמוז לו מיד, שמה שחמל על אגג, היה לטובתם של ישראל, להקים ולקיים דבר ה', שהיא התורה, על ישראל, שיקבלוה מרצון כמדובר, ושמואל הבין סוד דברי שאול, ושתק על אגג, ושאל ומה קול הצאן, כלוי' ניחא ענין אגג, הצאן למה, והשיב שאול כי גם בזה כווננו העם לטובה, לזבוח להי',

וא"ת, למה נענש, כיון שכווין למצוה רבה כזאת, אלא נענש, משום דבהדי כבשי דרחמנא למה לך, הרבה פתחים למקום לגלגל אופן שיקבלו התורה ברצון,

וא"ת, ומה סבר שאול, י"ל, אמר, אעפ"י שראוי האדם לעונש בהיות מתערב בהדי כבשי דרחמנא, יבא מצוה כזאת על ידי שיקבלו ישראל התורה ברצון בסיבת, ויעבור עלי מה, ועיין לעיל פרק מ"ד, עכ"ל

* * * * *

מלה בסלע משתוקא בתרין מכוון לשאול באחת דוד בשתיים

בהפטרות פרשת זכור (שמואל א' טו' ט"ו) "ויחמול שאול והעם על אגג ועל מיטב הצאן וגו', ואת דברי לא הקים וגו', ויאמר לו שאול, הקימותי את דבר ה', ומה קול הצאן הזה וגו', אשר חמל העם על מיטב הצאן והבקר, למען זבח להי' וגו', שמעתי בקול ה', ואלך בדרך אשר שלחני",

איתא בגמרא (יומא כ"ב ע"ב) שאול באחת (מעשה דאגג) ועלתה לו, דוד בשתיים ולא עלתה לו. וברש"י שאול נכשל באחת, ועלתה לו לרעה, לקונסו מיתה לבטל מלכותו, ודוד נכשל בשתיים ולא עלתה לו לרעה. ובמפרשים, משום דדוד שתק, ולא ניסה להסביר את שעשה, ורק אמר חטאתי, אבל שאול, דיבר, והסביר מה עשה, ומדוע עשה,

כדאיתא בגמרא (מועד קטן ט"ז ע"ב), אלה שמות הגבורים אשר לדוד, ישב בשבת תחכמני, ראש השלישי הוא **עדינו העצני** (שמואל ב' פרק כ"ג ח') ודרשו חז"ל, עדינו העצני כשהיה יושב ועוסק בתורה, היה מעדן עצמו כתולעת, ובשעה שיוצא למלחמה, היה מקשה עצמו כעץ, ולכן שאול נענש, משום שנהג במלכותו בחמלה, מה שלא היה לו לעשות כן,

ובכך ביארנו שאול באחת דוד בשתיים,

דשאול היתה לו הנהגה אחת, שנהג בה גם בביתו וגם בצאתו למלחמה, ולכן **עלתה לו**, ודוד **בשתיים**, שהיו לו שתי הנהגות שונות בביתו ובמלחמה, לכן **לא עלתה לו**,

* * * * *

תכונותיו של היין

איתא בגמרא (בבא בתרא נ"ח ע"ב), הואיל וחכים (ר' בנאה) כולי האי, ליתבי אבבא ונידון דינא. **חזא דכתיב** (ראה שהיה כתוב בשער העיר קפודקיא) **בראש כל מותא אנא דם**, **בראש כל חיין אנא חמר**. (בראש כל הממיתים הוא הדם, ובראש כל המחיים הוא היין, שאלם ר' בנאה)

אלא מעתה, דנפיל מאיגרא ומית, ודנפיל מדיקלא ומית, דמא קטליה, (מי שנפל מהגג או מעץ ומת האם הדם הוא שהמיתו), **ותו**, מן דדרכיה למימת, משקו ליה חמרא וחיי, (ועוד, מי שגוסס למות, אם ישקוהו יין יחיה)

אלא הכי בעי למכתב, בראש כל **מרעין** אנא דם, (כל תחלואי האדם על הדם הם. עיין רשב"ם) בראש כל **אסוון** אנא חמר. (שאם ישתה יין כהלכה וכראוי לא יבא לידי חולי, רשב"ם), **כתבו הכי** (הוסיפו על הכתוב בשער), ברם **סאבי דיהודאי** אמרי (אבל זקני היהודים אומרים) בראש כל **מרעין** אנא דם, בראש כל **אסוון** אנא חמר, באתר דלית חמר תמן מתבעו סמנין (במקום שאין יין, שם צריך סמנים לרפואה),

קושית המהרש"א

(בבא בתרא נ"ח ב' ד"ה בראש כל מרעין) יש לדקדק דלפי כתבו (מה שכתב הוא) נמי תקשי אלא מעתה דנפל מן איגרא כו' ונעשה חולה וכי דמא **מרעיה**

איתא בגמרא (מגילה י"ח ע"א), מאי דכתיב, לך דומיה תהלה, סמא דכולה משתוקא, כי אתא רב דימי אמר, אמרי במערבא, **מלה בסלע**, **משתוקא בתרין**, פירוש, **מלה בסלע** שהדיבור שווה אחד, **שתיקה בתרין**, שהשתיקה שווה שתיים,

וכך אפשר לפרש, **שאול באחת**, ע"י הדיבור שדיבר ועשה ויכוח עם שמואל, הדיבור, **ששוה אחד עלתה לו**, וזהו **שאול באחת ועלתה לו**,

אבל דוד, ע"י השתיקה ששתק ששוה שתיים, לפיכך, **לא עלתה לו**, וזהו **דוד בשתיים ולא עלתה לו**.

* * * * *

ביאור העקידה בהבדל בין שאול לדוד וביאור שאול באחת דוד בשתיים

הסבר נפלא מצינו **בעקידת יצחק** (פרק מ"ב דף פ"ח עמוד א' עד צ"א ע"א), **ביאור ההבדל בין שאול לדוד ותו"ד הם**,

מלך המנהיג את העם, יכול לנהוג בדרכו האישית עפ"י תכונותיו, אם בחמלה וכו', אבל בבואו להנהיג המדינית עליו לנהוג לפי המתחייב, ולא עפ"י תכונותיו גם אם הוא איש חמלה,

מעשה בפראנץ יוזף חמיו של נאפוליון

והביא ע"כ בספר עקידת יצחק, בביאור מקור חיים, מעשה שהיה בשנת תקע"ד שהיה הקיסר פראנץ יוזף מבקש להוריד את חתנו נאפוליון מלמשול על צרפת,

ובאה בתו של פראנץ יוזף אל אביה שינהג ברחמים עם בעלה נאפוליון, אמר לה אביה, אינך יודעת כי **"למלכות אין בת"** כלומר, במלכות אין חמלה

וכך פירש בעל העקידה, דשאול היה איש חמלה, והיה נוהג בחמלה גם בהתנהגותו האישית, וגם בהנהגתו במלכותו,

ודוד היה איש חמלה בהתנהגותו האישית, ובהתנהגותו המדינית היה מתקשה כעץ,

אמר לו, כל כך היה בידך ואתה מצערני, בדקו ומצאו עובד כוכבים אחד שהיה לו שלש מאות גרבי יין של תפוחים של ע'י שנה, ושתה ונתרפא, אמר, **ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים,**

* * * * *

ההבדל בין השפעת היין על זקנים והשפעת היין על צעירים ולמה

הבדל בין זקנים לצעירים בדברי רבי חייא

איתא בגמרא (סנהדרין ל"ח ע"א) יהודה וחזקיה בני רבי חייא הוו יתבי בסעודתא קמי רבי, ולא הוו קא אמרי ולא מידי, אמר להו (רבי למשמשו), **אגברו חמרא אדרדקי** (הגבירו היין לצעירים), **כי היכי דלימרו מילתא.**

כיון דאיבסום (כשהשתכרו), פתחו ואמרו, אין בן דוד בא עד שיכלו שני בתי אבות מישראל, ואלו הן, ראש גולה שבבבל, ונשיא שבארץ ישראל, (כלומר, שרבי צריך לרדת מגדולתו)

אמר להם, בניי, קוצים אתם מטילין לי בעיניי, אמר לו רבי חייא, רבי, אל ירע בעיניך, יין ניתן בשבעים אותיות (בגימטריא), **וסוד ניתן בשבעים אותיות** (בגימטריא), **נכנס יין - יצא סוד.** (כשנכנס היין מתגלה הסוד)

כתבו התוספות (סנהדרין ל"ח ע"א ד"ה נכנס יין יצא סוד), היינו דאמר בפ' הדר (עירובין דף ס"ה ע"א) המתיישב בינו הרי יש בו **מדעת שבעים זקנים**, שהסוד מתגבר על היין ואין כח ביין להוציא,

הכי איתא בגמרא (עירובין ס"ה ע"א) **אמר רבי חייא כל המתיישב בינו - יש בו דעת שבעים זקנים, יין ניתן בשבעים אותיות, וסוד ניתן בשבעים אותיות, נכנס יין יצא סוד.**

כתב רש"י, המתיישב בינו - ששותה יין ואין דעתו מטרפתו. יצא סוד - וזה, הואיל ולא יצא סודו - שקול הוא כסנהדרין של שבעים.

יש להבין דברי הגמרא ופירוש התוספות

כשאמר רבי לרבי חייא **קוצים אתם מטילין לי בעיניי**, השיבו רבי חייא, **אל ירע בעיניך**, משום שדבריהם נאמרו בהשפעת היין,

מתרץ המהרש"א ונראה לומר לפי שינוי כתבו, שלא נתכוין על **חולי הגוף** רק על **חולי הנפש** שאמר בראש כל מרעין של הנפש אנא דם, **כמ"ש כי הדם הוא הנפש,**

והוא, כי רוב מדות הרעות תלויים בריבוי דם, כמו הכעס והקנאה ושנאה וכיוצא בהם שהם **כולם חולי הנפש הם,** ואמר, ובראש כל אסוון שהוא **רפואות הנפש** אנא חמרא כמ"ש (יומא ע"ו ע"ב) ויין ישמח לבב אנוש וגוי **זכה משמחו,** (לשתות לפי מדה מפקח לבו בחכמה, רש"י), כדאמר רבא, חמרא וריחני פקחין (עשאוני פקח), ע"כ,

מבואר בדבריו, כי היין הוא לרפואת הנפש,

ריפוי הזקנים שהם מצוננים והיין מחמם מהרש"א

איתא בגמרא (מגילה ט"ז ע"ב) **כתיב** (בראשית מ"ה כ"ג) **"ולאביו שלח כזאת עשרה חמרים נשאים מטוב מצרים"**, מאי מטוב מצרים, אמר רבי בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר, שלח לו יין ישן, **שדעת זקנים נוחה הימנו.**

כתב המהרש"א (ד"ה שדעת זקנים), דודאי **לזקנים כיעקב דעתם נוחה ממנו** לפי טבעם **שהם מצוננים והיין מחמם,**

אדמו"ר האמרי אמת ז"ל מגור אמר

(דף על הדף בבא בתרא נח ב) **כתיב** **"ויחל נח איש האדמה ויטע כרם"**, יש לפרש **ויחל** מלשון **חולי**, שנח נעשה חלש ונפל למשכב, **לכן ויטע כרם** כאמרם כאן (בבא בתרא נ"ח ע"ב) בריש כל אסוון אנא חמר.

מעשה בחסיד אחד ממקורביו של אדמו"ר האמרי אמת ז"ל שחלה בריאותו לפני חג הפסח, והי' מפקפק אם לקיים מצות ד' כוסות, כיון שיין מזיק לו. כמה ימים לפני פסח, קיבל בקבוק יין מהאדמו"ר, ומצורף לו הי' פתק **"בריש כל מרעין אנא דם, בריש כל אסוון אנא חמר"**, והבין את אשר עליו לעשות, וכמובן שהיין לא הזיק לו, ע"כ

יין תפוחים של שבעים שנה שמרפא

איתא בגמרא (עבודה זרה מ' ע"ב), פעם א' חש רבי במעיו, אמר, כלום יש אדם שידוע, יין תפוחים של עובדי כוכבים אסור או מותר, אמר לפניו ר' ישמעאל ב"ר יוסי, פעם אחת חש אבא במעיו, והביאו לו יין תפוחים על עובדי כוכבים של ע'י שנה, ושתה ונתרפא,

מבואר ההבדל בין שתיית הזקנים לצעירים

שבדעת זקנים נאמר **המתיישב ביינו**, כפירש"י בעירובין, ששונה ואין דעתו מטרפתו, וכפירש"י ביומא אם ישתה במדה ובשיעור, אך בצעירים דעתו מטרפתו **שמדרכם ביותר לשתות טפי מהמדה והשיעור**,

וגם ההבדל במ"ש רבי חייא נכנס יין יצא סוד,

בזקנים, פירושו שהסוד מתגבר על היין ואין כח ביין להוציא, כפירוש התוס' בסנהדרין ל"ח, וכפירש"י עירובין ס"ה, הואיל **ולא יצא סודו** - שקול הוא כסנהדרין של **שבעים**,

ביאור במה שאמר רבי ומהשענה אותו רבי חייא

רבי אמר למשמשיו, אגבר חמרא, כלומר הגבירו את שתיית היין לצעירים, שיאמרו דברים, וידע רבי כי יין ניתן **בע'** אתיות וסוד נתן **בע'** אותיות, ונכנס יין יצא סוד, וכשאמרו דבריהם, אמר רבי **קוצים** אתם מטילין לי **בעיניי**, כלומר, שע"י העיינין את מטילים בי קוצם לדקרני,

וענה אותו רבי חייא, כשאמרתי (בעירובין ס"ה ע"א) **אמר רבי חייא** כל המתיישב ביינו - יש בו דעת **שבעים** זקנים, יין ניתן **בשבעים** אותיות, וסוד ניתן **בשבעים** אותיות, נכנס יין יצא סוד. אלו דברים שאמרתי אל הזקנים, שאין דעתם מיטרפת מהיין ששותים במידה, אך כאן מדובר בדרדקי ועוד אמרת להגביר בהם היין, כאן פירוש נכנס יין יצא סוד, שכשנכנס היין אין הסוד משתמר אל הוא מתגלה,

ועל זה הביא תוס' ופירש **היינו דאמר**, כלומר יש שתי פירושים לנכנס יין, ואין הפירוש של נכנס יין כאן אצל הצעירים, כפירושו אצל הזקנים, וכאן דעתם מיטרפת, ולכן אל ירע **בעיניך**, כלומר אל תראה רע **בעיינין** של יין וסוד, שאמרת **קוצים** אתם מטילין לי **בעיניי**,

ויש לשאול, אם הדברים נאמרו בהשפעת היין האם אין הדבר נכון,

ועוד יש לתת מובן, בדברי התוספות שהביאו דברי הגמרא בעירובין, וכתבו **היינו דאמר** וכו', הרי הדברים הפוכים ממש, דכאן באגבר חמרא אדרדקי, **הסוד יוצא ע"י היין**, ובמתיישב ביינו הסוד אינו יוצא ע"י היין, ומאי **היינו דאמר** שהשוו התוס',

ועוד שהרי רבי חייא הוא זה שאמר **נכנס יין יצא סוד** גם בעירובין וגם בסנהדרין, ואין פירושן שווה, צ"ע ויש לבאר,

הבדל בין זקנים לצעירים בשתיית ייןבדברי רבי עקיבא

איתא בגמרא (שבת ס"ז ע"ב), מעשה ברבי עקיבא שעשה משתה לבנו, ועל כל כוס וכוס שהביא אמר, **חמרא וחיי לפום רבנן, חיי וחמרא לפום רבנן, ולפום תלמידיהון**.

ביאור המהרש"א בכפילות חמרא וחיי חיי וחמראובמה שהוסיף ולפום תלמידיהון

כתב המהרש"א (שבת סז ע"ב ד"ה אמר חיי וחמרא לפום רבנן חמרא וחיי), ע"פ מ"ש בפ' ח"ה (בבא בתרא נ"ח ע"ב), **בראש כל חיינא אנא חמרא כו'**,

והיינו, אם ישתה במדה ובשיעורו כפרש"י שם וכמ"ש פרק יום הכיפורים (יומא ע"ז ע"ב) **כתיב** (תהלים ק"ד ט"ו), **"ויין ישמח" וקרינן ישמח זכה** לשתות לפי מדה משמחו, **לא זכה** ששותהו יותר מדאי משממו,

וה"נ הכא קאמר להו ר"ע לרבנן, **חמרא וחיי** אם ישתה אותו לפי מדה **שמביא שתיית החמרא את החיים**, ואמר, גם אם ישתה הרבנן אותו יותר מן המדה, בא ר"ע לברכם שלא יבואו לידי סכנה, ולכך **היפך הדבר, חיי וחמרא**, והקדים החיים לחמרא שיהיו חיים וקיימים לעולם כמו קודם שישתה אותו יותר מדאי,

ומסיים בזו החלוקה, (שאמר חיי לפני חמרא) **גם לפום תלמידיהון לפי שמדרכם ביותר לשתות טפי מהמדה והשיעור** ודו"ק, עכ"ל המהרש"א,

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל
"מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק
פקס 03-6161777 נייד 0527-616166
מייל y0527616166@gmail.com